

видність – *immaculata*. Високопродуктивний, середньостиглий, стійкий до посухи протягом вегетаційного періоду. Рекомендований для вирощування в усіх зонах України.

Ліла. Сорт виведений методом добру із штучної популяції гібридів. Належить до різновидності *atomaria*. Високопродуктивний, середньостиглий, стійкий до посухи протягом вегетаційного періоду, та перезволоження у другій половині вегетації. Рекомендований для вирощування в зонах Полісся і Лісостепу.

Всі сорти вики ярої характеризуються високою продуктивністю кормової маси та насіння, стійкістю до несприятливих абіотичних факторів протягом вегетації. Вони також стійкі до посухи протягом вегетаційного періоду, та перезволоження у другій половині вегетації.

УДК 631.52:635.21+632.651

Галаган Т.О., Сігарьова Д.Д., Пилипенко Л.А.

Інститут захисту рослин НААН

СТВОРЕННЯ СТІЙКИХ ДО *GLOBODERA* *ROSTOCHIENSIS* (Ro1) СОРТІВ КАРТОПЛІ В УКРАЇНІ

Картопляні цистоутворюючі нематоди поширені в усьому світі і вважаються одним із найбільш важких об'єктів для контролю чисельності. Як показав досвід всіх картоплевищуючих країн, стійкі проти нематод сорти є на сьогодні найбільш ефективним і екологічно чистим заходом боротьби з глободерозом картоплі. Селекціонерами різних країн світу створено більше 1000 нематодостійких сортів картоплі з певним комплексом господарсько-цінних ознак. В більшості країн світу нематодостійкість є обов'язковою умовою для реєстрації сортів картоплі.

Не дивлячись на те, що *Globodera rostochiensis* (Ro1) виявлена в Україні ще в 1963 році, перший вітчизняний нематодостій-

кий сорт Віхола був включений до Реєстру сортів рослин лише в 1984 році, а в 1991 – його замінено сортом Пролісок. Згодом список стійких до глободерозу (*G. rostochiensis*) сортів картоплі в Реєстрі значно поповнився. Це стало можливим завдяки розпочатій в 1992 році співпраці нематологів з селекціонерами, в процесі якої було оцінено на стійкість 5624 селекційних зразків картоплі.

Оцінку нематодостійкості проводили згідно загальноприйнятих методик. За цей період перший етап оцінки на стійкість до золотистої картопляної нематоди пройшли 4294 зразки, другий (повторний) – 1143 зразки, третій (польове випробування) – 179 зразків. Серед дослідженого матеріалу виявлені всі групи стійкості до *G. rostochiensis*. Стійкими виявились 2289 сортозразків картоплі, 486 охарактеризовані нами як слабостійкі, а 1789 були сприйнятливими до патогену. Плідність зусиль по збереженню ознаки нематодостійкості проявилася у постійному збільшенні частки нематодостійких зразків по роках досліджень. Якщо в період 1992-1995 рр. вона становила лише 12%, то вже в 1996-2000 рр. зросла до 48,3%. Протягом кожних наступних 5 років (2001-2005 та 2006-2010) відсоток стійкого до патогену селекційного матеріалу значно зростав та складав 57,9% та 69,4% відповідно. В останні 2 роки (2011-2012) вже 73,2% оціненого нами селекційного матеріалу картоплі було стійким до *G. rostochiensis*. Водночас відсоток нестійкого до золотистої картопляної нематоди селекційного матеріалу зменшувався: в 1992-1995 рр. він становив 61% від загальної кількості випробуваного, в 1996-2000 рр. – 43%, в 2001-2005 рр. – 29%, в 2006-2010 рр. – 19,2%. За останні 2 роки (2011-2012) лише 7,8% селекційних зразків виявились нестійкими до патогену.

Таким чином, за 20 років створено близько 40 нематодостійких сортів, які в різні роки буди занесені до Реєстру сортів рослин України. На сьогодні в ньому перебуває 25 стійких до *G. rostochiensis* (Ro1) вітчизняних сортів картоплі різних груп стиглості, рекомендованих до вирощування в усіх ґрунтово-кліматичних зонах нашої країни.